

Sygnatura akt VI Ka 26/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **20 maja 2014** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Arkadiusz Łata

Sędziowie SSO Ewa Trzeja-Wagner

SSO Marcin Mierz (spr.)

Protokolant Barbara Szkabarnicka

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2014 r.

przy udziale Elżbiety Ziębińskiej Prokuratora Prokuratury Okręgowej

sprawy **A. C.** ur. (...) w S.

syna W. i L.

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 7 października 2013 r. sygnatura akt II K 762/13

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk, art. 624 § 1 kpk

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) uchyla rozstrzygnięcia z punktów 3, 4, 5, 6 i 7;

b) na mocy art. 85 k.k. i 86 § 1 k.k. łączy kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami:

- Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 6 września 2010 roku (sygn. akt II K 600/09) oraz

- Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 13 kwietnia 2011 roku (sygn. akt II K 554/10)

i orzeka wobec skazanego A. C. karę łączną 9 (dziewięciu) miesięcy pozbawienia wolności;

c) na podstawie art. 577 k.p.k., na poczet orzeczonej powyżej kary łącznej pozbawienia wolności zalicza okres rzeczywistego pozbawienia wolności skazanego w sprawie o sygn. akt II K 554/10 od dnia 4 kwietnia 2010 roku do dnia 2 grudnia 2010 roku oraz w sprawie o sygn. akt II K 600/09 od dnia 26 czerwca 2009 roku do dnia 10 grudnia 2009 roku;

d) na podstawie art. 572 k.p.k. umarza postępowania o wydanie wyroku łącznego w zakresie kar orzeczonych wyrokami:

- Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 18 sierpnia 2009 roku (sygn. akt VII K 1025/09) oraz

- Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 1 marca 2011 roku (sygn. akt II K 150/11);

e) w zakresach nie podlegających łączeniu wyroki wskazane w punkcie 1 zaskarżonego wyroku oraz w punkcie 1.b) wyroku niniejszego podlegają odrębnemu wykonaniu;

2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

3. zwalnia skazanego od zapłaty wydatków postępowania odwoławczego obciążając nimi Skarb Państwa.

Sygn. akt VI Ka 26/14

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 20 maja 2014 roku

Sąd Rejonowy w Zabrze rozpoznając sprawę z wniosku A. C. o wydanie wyroku łącznego ustalił, że A. C. skazany został następującymi wyrokami:

I. wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 30.03.2009r. sygn. akt VII K 105/09 za przestępstwo z art. 207 § 1 kk popełnione w okresie od 26 września 2006 r. do 07 lutego 2009 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby; prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 23 sierpnia 2011 r. zarządzono skazanemu wykonanie orzeczonej przedmiotowym wyrokiem kary pozbawienia wolności;

II. wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 09.06.2009r. sygn. akt VII K 1616/08 za przestępstwo z art. 224 § 2 kk i art. 222 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w dniu 07 sierpnia 2008r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz za przestępstwo z art. 278 § 5 kk w zw. z art. 278 § 1 kk popełnione w dniu 07 sierpnia 2008r. na 1 roku pozbawienia wolności, które to kary jednostkowe połączono orzekając wobec niego karę łączną 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata; prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 23 sierpnia 2011r. zarządzono skazanemu wykonanie orzeczonej przedmiotowym wyrokiem kary pozbawienia wolności;

III. wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 18.08.2009r. sygn. akt VII K 1025/09 za przestępstwo z art. 178a § 2 kk popełnione w dniu 04 czerwca 2009r. na karę 8 miesięcy ograniczenia wolności poprzez wykonywanie nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne wskazanej przez Sąd w wymiarze 20 godzin miesięcznie, a także orzekając wobec niego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych oraz rowerów w ruchu lądowym na okres jednego roku; prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 19 października 2011r. zamieniono skazanemu orzeczoną karę ograniczenia wolności na zastępczą karę pozbawienia wolności;

IV. wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 06.09.2010 r. sygn. akt II K 600/09 za przestępstwo z art. 207 § 1 kk w zw. z art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w okresie od 30 marca 2009 r. do 25 czerwca 2009r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

V. wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 01.03.2011 r. sygn. akt II K 150/11 za przestępstwo z art. 244 k.k. popełnione w okresie od stycznia 2011 r. do 28 stycznia 2011r. na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności poprzez wykonywanie nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne wskazanej przez kuratora zawodowego w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym; prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 17 lipca 2012r. zamieniono skazanemu orzeczoną karę ograniczenia wolności na zastępczą karę pozbawienia wolności;

VI. wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 13.04.2011 r. sygn. akt II K 554/10 za przestępstwo z art. 207 § 1 kk popełnione w okresie od 11 grudnia 2009r. do 04 kwietnia 2010r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem z dnia 7 października 2013 roku (sygn. akt II K 762/13) Sąd Rejonowy w Zabrzu orzekł, co następuje:

1. na zasadzie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk łączy jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone w stosunku do skazanego A. C.:

- wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrzu o sygn. VII K 105/09 opisanym w punkcie I przedmiotowego wyroku

- wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrzu o sygn. VII K 1616/08 opisanym w punkcie II przedmiotowego wyroku

rozwiązując równocześnie karę łączną pozbawienia wolności orzeczoną w stosunku do tego skazanego w wyroku o sygn. VII K 1616/08 Sądu Rejonowego w Zabrzu i orzeka wobec skazanego A. C. karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 2 (dwóch) lat i 10 (dziesięciu) miesięcy;

2. na poczet orzeczonej w punkcie 1 kary łącznej pozbawienia wolności zalicza skazanemu A. C. okres kary odbytej przez niego w sprawie o sygn. VII K 105/09 Sądu Rejonowego w Zabrzu od dnia 07 lutego 2009r. do dnia 30 marca 2009r. oraz od dnia 03 lipca 2012r. do dnia 07 października 2013r.

3. na zasadzie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk i art. 87 kk łączy jednostkowe kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności orzeczone w stosunku do skazanego A. C.:

- wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrzu o sygn. akt VII K 1025/09 opisanym w punkcie III przedmiotowego wyroku

- wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrzu o sygn. akt II K 600/09 opisanym w punkcie IV przedmiotowego wyroku

i orzeka wobec skazanego A. C. karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 8 (ośmiu) miesięcy;

4. na poczet orzeczonej w punkcie 3 kary łącznej pozbawienia wolności zalicza skazanemu A. C. okres kary odbytej przez niego w sprawie o sygn. II K 600/09 Sądu Rejonowego w Zabrzu od dnia 26 czerwca 2009r. do dnia 10 grudnia 2009r.;

5. na zasadzie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk i art. 87 kk łączy jednostkowe kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności orzeczone w stosunku do skazanego A. C.:

- wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrzu o sygn. akt II K 150/11 opisanym w punkcie V przedmiotowego wyroku

- wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrzu o sygn. akt II K 554/10 opisanym w punkcie VI przedmiotowego wyroku

i orzeka wobec skazanego A. C. karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 11 (jedenastu) miesięcy;

6. na poczet orzeczonej w punkcie 5 kary łącznej pozbawienia wolności zalicza skazanemu A. C. okres kary odbytej przez niego w sprawie o sygn. II K 554/10 Sądu Rejonowego w Zabrzu od dnia 04 kwietnia 2010r. do dnia 02 grudnia 2010r.

7. w częściach nie objętych niniejszym wyrokiem łącznym, wyroki wskazane w punkcie pierwszym, trzecim i piątym przedmiotowego wyroku łącznego podlegają odrębnemu wykonaniu;

8. zwalnia skazanego A. C. od ponoszenia kosztów postępowania obciążając nimi Skarb Państwa.

W piśmie z dnia 24 października 2013 roku (k. 45), które potraktować należy jako apelację, skazany podniósł zarzut niewspółmierności kary w stosunku do stopnia zawinienia. W kolejnym piśmie zatytułowanym „apelacja” A. C. zaskarżając wyrok w części orzeczenia o karze podniósł zarzut obrazy prawa materialnego wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku, „poprawienie stanu prawnego” poprzez warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej kary łącznej w punkcie 3 zaskarżonego wyroku łącznego. Z kolei pismo skazanego z dnia 25 listopada 2013 roku zawierało odniesienie do treści zapadłego wobec skazanego postanowienia Sądu Rejonowego w Zabrzu zgodnie z którym czyn

z art. 178a § 2 k.k., którego winnym został skazany uznany wyrokiem wydanym w sprawie VII K 1025/09, stanowi obecnie wykroczenie przez co orzeczona wobec skazanego kara za ten czyn uległa zamianie na karę 30 dni aresztu. Podniósł skazany, że w tych okolicznościach zaskarżony wyrok utracił swoją moc, przez co wyrok ten należy uchylić i sprawę przekazać sądowi rejonowemu do ponownego rozpoznania, bądź też wydać rozstrzygnięcie w granicach zaskarżenia.

Sąd zważył, co następuje:

Apelacja skazanego okazała się zasadna w zakresie w jakim zakwestionował on zaskarżone orzeczenie odnośnie objęcia karą łączną kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec skazanego za przestępstwo z art. 178a § 2 k.k., które w aktualnym stanie prawnym stanowi wykroczenie w efekcie nowelizacji przepisów kodeksu karnego ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 25 października 2013 r.), a ściślej jej art. 2 pkt 3 lit. a oraz art. 12 pkt 3. Wynikające z tej okoliczności implikacje posiadające istotny wpływ na ocenę trafności zaskarżonego wyroku łącznego spowodować musiały jego uchylenie odnośnie rozstrzygnięć zawartych w punktach 3, 4, 5, 6 i 7 oraz wydanie orzeczenia korygującego wyrok sądu pierwszej instancji w zakresie w jakim okoliczność, iż jedno z przypisanych skazanemu przestępstw stanowi obecnie wykroczenie, a wykonanie orzeczonej za ten czyn kary uległo już przedawnieniu, wpłynęła na zbiegi realne przestępstw, które w stanie faktycznym niniejszej sprawy należało ustalić.

Wprawdzie ustalenia Sądu Rejonowego odnośnie zbiegów realnych przestępstw występujących w niniejszej sprawie na czas wyrokowania przez Sąd Rejonowy pozostawały prawidłowe, niemniej jednak w obliczu wejścia w życie przepisów wspomnianej już ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 25 października 2013 r.) i związanych z tym implikacji, wnioski Sądu Rejonowego w tej kwestii zdezaktualizowały się w zakresie odnoszącym się do drugiego i trzeciego ze zbiegów przestępstw ustalonych przez Sąd Rejonowy, co w konsekwencji doprowadzić musiało do dokonanej przez sąd odwoławczy zmiany zaskarżonego wyroku w jego punktach 3, 4, 5, 6 i 7.

Prawidłowe pozostały natomiast także w aktualnym stanie prawnym ustalenia sądu rejonowego odnoszące się do pierwszego ze zbiegów realnych przestępstw występujących w niniejszej sprawie. Trafnie ustalił bowiem sąd rejonowy, że pomiędzy czynami objętymi wyrokami Sądu Rejonowego w Zabrzu wydanymi w sprawach o sygnaturach akt VII K 105/09 oraz VII K 1616/08 zachodzi zbieg realny. Pierwszym z wyroków zapadłych wobec skazanego pozostawał bowiem wyrok wydany w dniu 30 marca 2009 roku w sprawie o sygnaturze akt VII K 105/09. Czyny objęte natomiast wyrokiem wydanym w sprawie o sygnaturze akt VII K 1616/08 popełnione zostały w dniu 7 sierpnia 2008 roku. Przestępstwa zatem objęte wyrokami wydanymi w sprawach o sygnaturach akt VII K 105/09 oraz VII K 1616/08 popełnione zostały zanim zapadł pierwszy, nieprawomocny wyrok co do któregośkolwiek z nich. Spełnione zostały zatem co do tych przestępstw warunki do orzeczenia kary łącznej, przez co kary orzeczone za te przestępstwa podlegały łączeniu. Jednocześnie wszystkie z pozostałych przestępstw objętych wyrokami wydanymi wobec skazanego popełnione zostały przez A. C. już po wydaniu pierwszego, nieprawomocnego wyroku wobec jego osoby w sprawie o sygnaturze akt VII K 105/09. Czyny te nie pozostają zatem w zbiegu z przestępstwami objętymi wyrokami wydanymi w sprawach o sygnaturach akt VII K 105/09 oraz VII K 1616/08.

Łącząc kary jednostkowe orzeczone wobec skazanego w sprawach o sygnaturach akt VII K 105/09 oraz VII K 1616/08 Sąd Rejonowy orzekł wobec skazanego karę łączną 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności. Jak trafnie przyjął Sąd Rejonowy, granice kary łącznej możliwej do orzeczenia kształtowały się w tym wypadku w zakresie od 2 lat pozbawienia wolności do 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Orzeczona zatem wobec skazanego za te przestępstwa kara łączna 2 lat i 10 miesięcy pozbawiania wolności nie może zostać w realiach niniejszej sprawy uznana za rażąco niewspółmiernie surową. Nie może także budzić wątpliwości w kontekście całokształtu treści pism kierowanych przez skazanego do sądu po wydaniu wyroku w pierwszej instancji, że intencją jego nie pozostawało zakwestionowanie wymiaru kary orzeczonej w zakresie pierwszego z występujących w niniejszej sprawie zbiegów realnych przestępstw. Pod adresem rozstrzygnięcia w tym zakresie nie sformułował skazany w wywiedzionej apelacji żadnych zarzutów ani nie przedstawił argumentów mających na celu podważenie trafności wyroku w tej części. Sąd

odwoławczy rozpoznając apelację skazanego skontrolował jednak zapadłe przed sądem pierwszej instancji orzeczenie także i w tym względzie, nie dopatrując się jednak w zaskarżonym rozstrzygnięciu nieprawidłowości. Bez wątpienia nie sposób bowiem orzeczonej wobec skazanego w punkcie 1 zaskarżonego wyroku kary łącznej uznać za rażąco niewspółmiernie surową. Nie tylko bowiem mieści się ona w określonych art. 86 k.k. granicach, lecz także w sposób należyty uwzględnia dyrektywy szczególne wymiaru kary łącznej. Sąd Okręgowy po przeanalizowaniu okoliczności posiadających wpływ na wymiar kary łącznej uznał, iż brak jest podstaw do przyjęcia, by okoliczności te pozwalały potraktować orzeczoną wobec skazanego w punkcie 1 zaskarżonego wyroku karę łączną za rażąco niewspółmiernie surową. Wydając wyrok łączny, sąd orzekający powinien rozważyć, czy pomiędzy poszczególnymi czynami, za które wymierzono kary, istnieje ścisły związek podmiotowy lub przedmiotowy, czy też związek ten jest dość odległy lub w ogóle go brak, a ponadto powinien rozważyć, czy okoliczności, które zaistniały już po wydaniu poprzednich wyroków, przemawiają za korzystnym lub niekorzystnym ukształtowaniem kary łącznej (Wyrok SN z dnia 1983.10.25, IV KR 213/83, OSNKW 1984/5-6/65). Decydujące znaczenie przy wymiarze kary łącznej ma nadto wzgląd na prewencyjne oddziaływanie kary, w znaczeniu prewencji indywidualnej i ogólnej. Zasadnie zatem analizując te okoliczności, Sąd Rejonowy w Zabrze nie zastosował wobec skazanego zasady pełnej absorpcji uznając, że w przedmiotowym wypadku zastosowanie znaleźć powinna zasada absorpcji częściowej. Podkreślić przede wszystkim trzeba, że zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie zauważa się, iż niezależnie od możliwości zastosowania przy wymiarze kary łącznej zasady pełnej absorpcji, asperacji, jak i zasady pełnej kumulacji, oparcie wymiaru kary na zasadzie absorpcji lub kumulacji traktować należy jako rozwiązanie skrajne, stosowane wyjątkowo i wymagające szczególnego uzasadnienia. Natomiast priorytetową zasadą wymiaru kary łącznej powinna być zasada asperacji (por. A. Marek: Komentarz, Kodeks karny, Warszawa 2004 rok s. 293; wyrok SN z 2 grudnia 1975 roku Rw 628/75, OSNKW 1976/2/33, wyrok SA w Katowicach z dnia 13 listopada 2003 roku, II AKa 339/03, LEX nr 183336) zastosowana w niniejszej sprawie. Związki przedmiotowe i podmiotowe pomiędzy czynami wchodzącymi w skład pierwszego zbiegu realnego występującego w niniejszej sprawie ocenić należy jako istotne. Czyny składające się na ten zbieg popełnione zostały na przestrzeni trzech lat. Przepięstwo z art. 207 § 1 k.k. przypisane skazanemu wyrokiem wydanym w sprawie VII K 105/09 popełnione zostało w okresie od dnia 26 września 2006 roku do dnia 7 lutego 2009 roku, a przestępstwa za które A. C. skazany został wyrokiem wydanym w sprawie VII K 1616/08 popełnione zostały w dniu 7 sierpnia 2008 roku. Brak jest natomiast podstaw do przyjęcia istotnego związku przedmiotowego pomiędzy przypisanymi skazanemu czynami objętymi wyrokami w sprawach o sygnaturach akt VII K 105/09 oraz VII K 1616/08 z uwagi na okoliczność, iż czyn z art. 207 § 1 k.k. nie pozostaje przestępstwem podobnym w stosunku do przestępstwa z art. 278 § 1 w zw. z art. 278 § 5 k.k. przypisanego obwinionemu wyrokiem wydanym w sprawie o sygnaturze akt VII K 1616/08. Popełniony został także na szkodę innego pokrzywdzonego. Również drugie z przestępstw przypisanych obwinionemu tym wyrokiem nie pozostaje w ścisłym związku przedmiotowym z przestępstwem objętym orzeczeniem w sprawie VII K 105/09 z uwagi na okoliczność, iż pomimo że popełnione zostało z użyciem przemocy, stanowi ono przestępstwo przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządu terytorialnego, podczas gdy czyn przypisany skazanemu wyrokiem w sprawie o sygnaturze akt VII K 105/09 pozostaje przestępstwem przeciwko rodzinie i opiece. Okoliczności te nie pozwalają na uznanie także przy uwzględnieniu pozostałych elementów mających wpływ na wymiar kary łącznej, iż związki pomiędzy tymi czynami pozostają na tyle silne, by uzasadniały orzeczenie wobec skazanego kary łącznej w oparciu o zasadę całkowitej absorpcji lub zasadę asperacji w wymiarze zbliżonym do zasady absorpcji, także gdy uwzględni się pozytywną opinię o skazanym z aresztu śledczego w którym aktualnie przebywa oraz pomyślnie przebiegający proces resocjalizacji. Również przy uwzględnieniu stopnia demoralizacji skazanego, który to stopień oceniony został jako umiarkowany przez dyrektora jednostki penitencjarnej w której przebywa skazany, nie sposób przyjąć, by orzeczone wobec jego osoby kara łączna 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności pozostawała rażąco niewspółmiernie surowa.

W tym zatem zakresie nie dopatrył się sąd odwoławczy podstaw do korekty zaskarżonego orzeczenia.

Do zmiany zaskarżonego wyroku dojść jednak musiało w części obejmującej rozstrzygnięcia odnoszące się do drugiego i trzeciego zbiegu realnego przestępstw występujących w realiach niniejszej sprawy. Jak już w uzasadnieniu niniejszym wspomniano, w efekcie zmian dokonanych przepisami ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 25 października 2013 r.) prawidłowe na czas

wyrokovania przez Sąd Rejonowy ustalenia odnośnie drugiego i trzeciego zbiegu przestępstw, w obliczu wejścia w życie wspomnianej ustawy utraciły przymiot zgodnych ze stanem prawnym. Okoliczność tę akcentował w kierowanych do sądu apelacjach sam skazany podnosząc, że czyn z art. 178a § 2 k.k. za który A. C. skazany został wyrokiem wydanym w sprawie o sygnaturze akt VII K 1025/09 w świetle aktualnych przepisów prawa stanowi wykroczenie, a wymierzona skazanemu za ten czyn kara ograniczenia wolności zamieniona została (nieprawomocnie) na karę aresztu w wymiarze 30 dni. Przystępstwo z art. 178a § 2 k.k., wedle ustaleń sądu prawidłowych na czas orzekania w pierwszej instancji wchodziło natomiast w skład drugiego ze zbiegów realnych przestępstw występujących w niniejszej sprawie. Za przestępstwo to bowiem A. C. skazany został wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 18 sierpnia 2009 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt VII K 1025/09. Czyn natomiast objęty wyrokiem wydanym w sprawie II K 600/09 popełniony został w okresie od dnia 30 marca 2009 roku do dnia 25 czerwca 2009 roku, a zatem zanim wydany został pierwszy, nieprawomocny wyrok co do któregośkolwiek z przestępstw objętych orzeczeniami zapadłymi w sprawach VII K 1025/09 i II K 600/09.

Rzecz jednak w tym, że pozostające w zbiegu realnym z czynem objętym wyrokiem wydanym w sprawie II K 600/09 przestępstwo z art. 178a § 2 k.k., w oparciu o przepisy art. 2 pkt 3 lit a oraz art. 12 pkt 3 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 25 października 2013 r.) stanowi w aktualnym stanie prawnym wykroczenie. Do czynów, które z mocy znowelizowanych przepisów ustawy karnej, z przestępstw stały się wykroczeniami zastosowanie znajduje natomiast przepis art. 50 wspomnianej ustawy. Z mocy tego właśnie przepisu, a ściślej art. 50 ust. 1 doszło do wydania wobec skazanego w dniu 9 listopada 2013 roku nieprawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Zabrze (sygn. akt VII Ko 55/13) na które skazany powołał się w wywiedzionej apelacji, mocą którego orzeczona wobec skazanego kara ograniczenia wolności zamieniona została na karę 30 dni aresztu nie podlegającą przecież łączeniu z karą pozbawienia wolności wymierzoną skazanemu za drugie z przestępstw wchodzących w skład zbiegu realnego objętego rozstrzygnięciami z punktów 3 i 4 zaskarżonego wyroku łącznego. Postanowienie to zaskarżone zostało jednak przez prokuratora. W toku postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy w Gliwicach rozpoznający zażalenie uznał, że konieczne jest przekazanie występującego w sprawie zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. Postanowieniem z dnia 29 stycznia 2014 roku zwrócił się zatem o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego do Sądu Najwyższego. W efekcie rozpoznania wniosku Sąd Najwyższy wprawdzie odmówił podjęcia uchwały, niemniej jednak z uwagi na charakter i doniosłość zagadnienia prawnego, którego postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach dotyczyło, odniósł się do kwestii poruszonej w pytaniu Sądu Okręgowego. W uzasadnieniu Uchwały z dnia 30 kwietnia 2014 roku, sygn. akt I KZP 6/14 wskazał Sąd Najwyższy, że „wobec braku w art. 50 ust. 2 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247) reguł zamiany kary ograniczenia wolności orzeczonej prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo, które według tej ustawy stanowi wykroczenie, gdy odpowiedni przepis Kodeksu wykroczeń za dany czyn nie przewiduje takiej kary, orzeczona kara ograniczenia wolności nie może być zamieniona na inną karę przewidzianą za to wykroczenie”. Kara ograniczenia wolności wymierzona skazanemu za czyn z art. 178a § 2 k.k. nie mogła zatem zostać zamieniona na karę aresztu, jak stało się to powołanym wyżej postanowieniem Sądu Rejonowego w Zabrze. W konsekwencji, jak stwierdził to Sąd Najwyższy, prowadzi to do umorzenia postępowania wykonawczego w zakresie orzeczonej kary ograniczenia wolności.

W powoływanej uchwale zwrócił jednak Sąd Najwyższy uwagę na jeszcze jedną okoliczność niezwykle istotną także na gruncie sprawy o wydanie wyroku łącznego. Wskazał bowiem w dalszym ciągu uzasadnienia przywołanej uchwały, że w omawianej sprawie postępowanie wykonawcze rzeczywiście należało umorzyć na podstawie art. 15 § 1 k.k.w., ale z uwagi na fakt, iż „trzyletni termin, po upływie którego – stosownie do art. 50 ust. 4 noweli z 2013 r. w zw. z art. 45 § 3 k.w. – orzeczona wobec skazanego kara ograniczenia wolności nie podlega wykonaniu, ekspirował z dniem 10 września 2012 r.”. Przepis art. 50 ust. 4 ustawy nowelizującej stanowi bowiem, że jeżeli według nowej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo stanowi wykroczenie, stosuje się do tego czynu przepisy Kodeksu wykroczeń, dotyczące przedawnienia wykonania kary oraz zatarcia skazania. Z kolei przepis art. 45 § 3 k.w. brzmi: „Orzeczona kara lub środek karny nie podlega wykonaniu, jeżeli od daty uprawomocnienia się rozstrzygnięcia upłynęły 3 lata”. Przepis art. 50 ust. 4 ustawy nowelizującej w zw. z art. 45 § 3 k.w. odnosi się do

przedawnienia wykonania kary orzeczonej za czyn podlegający kontrawencjonalizacji niezależnie od tego, czy kara ta podlega zamianie, czy też nie. Oczywiście przy tym jest, że ów termin 3 lat należy liczyć od uprawomocnienia się wyroku nakazowego z dnia 18 sierpnia 2009 r. (prawomocność stwierdzono na dzień 9 września 2009 r.), a nie od daty wydania postanowienia w trybie art. 50 ustawy nowelizującej. Tak więc nie jest już nawet dopuszczalne orzekanie w przedmiocie zamiany orzeczonej kary za czyn podlegający kontrawencjonalizacji w trybie art. 50 ust. 1 i 2 ustawy nowelizującej, skoro nastąpiło przedawnienie wykonania tej kary w myśl art. 45 § 3 k.w. (zob. postanowienie SN z 31 marca 2005 r., IV KK 55/05, LEX nr 147245).

Konsekwencją powyższych wniosków Sądu Najwyższego pozostaje brak możliwości prowadzenia postępowania wykonawczego w odniesieniu do kary ograniczenia wolności orzeczonej wobec skazanego A. C. wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 18 sierpnia 2009 roku, sygn. akt VII K 1025/09. Kara zatem orzeczonej tym wyrokiem, z uwagi na jej przedawnienie, nie będzie podlegać wykonaniu. Z tego też względu nie mogła ona zostać objęta wyrokiem łącznym wydanym wobec skazanego. O ile przeszkody do wydania wyroku łącznego nie stanowi fakt wykonania w całości lub w części kar pozostających w zbiegu, o tyle okoliczność, iż kara jednostkowa nie została wykonana i nie będzie mogła zostać wykonana z uwagi na przedawnienie jej wykonania, wyklucza tę karę spośród kar mogących stanowić podstawę orzeczenia o karze łącznej. Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 kwietnia 2013 roku (sygn. akt III KK 401/12, OSNKW 2013/8/68) stwierdzając, że wydaniu wyroku łącznego sprzeciwia się sytuacja, gdy wymierzona kara za pozostające w zbiegu realnym przestępstwo, w czasie orzekania w przedmiocie kary łącznej nie mogła być już wykonana i nigdy do wykonania nie może zostać wprowadzona.

Okoliczności powyższe posiadają znaczący wpływ na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie. Konsekwencją braku możliwości uwzględnienia przy orzekaniu o karze łącznej kary wymierzonej skazanemu za przestępstwo z art. 178a § 2 k.k. stanowiące obecnie wykroczenie, wykonanie której to kary uległo aktualnie przedawnieniu, pozostaje konieczność pominięcia skazania za czyn stanowiący obecnie wykroczenie przy orzekaniu o karze łącznej. Kara bowiem za czyn wyczerpujący aktualnie znamiona wykroczenia z art. 87 § 1a k.w. obecnie nie funkcjonuje w obrocie prawnym. Wyłączenie spośród rozważań o zbiegach realnych przestępstw skazania wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2009 roku, sygn. akt VII K 1025/09 za czyn stanowiący aktualnie wykroczenie co do którego kara nie była wykonywana i nie będzie mogła zostać już wykonana z uwagi na przedawnienie wykonania kary powoduje, że „kolejnym” pierwszym nieprawomocnym wyrokiem wydanym wobec skazanego, a nieobjętym zbiegiem realnym przestępstw stanowiącym podstawę orzeczenia z punktu 1 zaskarżonego wyroku, pozostawać będzie wyrok wydany wobec skazanego w dniu 6 września 2010 roku w sprawie Sądu Rejonowego w Zabrze o sygnaturze akt II K 600/09. Spośród pozostałych przestępstw za które A. C. został już skazany, wyłącznie czyn objęty wyrokiem wydanym w sprawie II K 554/10 został popełniony zanim zapadł wyrok w sprawie II K 600/09 stanowiący pierwszy, nieprawomocny wyrok dotyczący któregokolwiek z tych przestępstw. Czynu przypisanego skazanemu wyrokiem w sprawie II K 554/10 dopuścił się bowiem skazany w okresie od dnia 11 grudnia 2009 roku do dnia 4 kwietnia 2010 roku. Czyny objęte wyrokami wydanymi w sprawach o sygnaturach akt II K 600/09 oraz II K 554/10 pozostają zatem w zbiegu realnym. Czas popełnienia natomiast czynu objętego wyrokiem wydanym w sprawie II K 150/11 ustalony został na okres „od stycznia 2001 roku do 28 stycznia 2011 roku”, przez co przyjmując jako datę popełnienia przestępstwa ostatni dzień czynu stwierdzić trzeba, że czyn ten został popełniony już po wydaniu wyroku w sprawie II K 600/09, który zapadł w dniu 6 września 2010 roku. Nie pozostaje on zatem w zbiegu realnym z przestępstwem objętym wyrokiem wydanym w sprawie II K 600/09. Spośród zatem czynów nieobjętych pierwszym ze zbiegów przestępstw występujących w niniejszej sprawie wyłącznie czyny za które A. C. został skazany wyrokiem wydanym w sprawach o sygnaturach akt II K 600/09 oraz II K 554/10 pozostają w zbiegu realnym. W konsekwencji zatem ustalenia Sądu Rejonowego odnoszące się do występujących w realiach niniejszej sprawy zbiegów realnych przestępstw objętych rozstrzygnięciami z punktów 3, 4, 5 i 6 zaskarżonego wyroku, nie mogą zostać uznane aktualnie za prawidłowe, co z kolei zrodziło konieczność uchylecia powyższych rozstrzygnięć.

Jednocześnie uznał sąd odwoławczy, że zasadnym z punktu widzenia nie tylko zasad ekonomiki procesowej, lecz także interesów samego skazanego, który zainteresowany pozostaje jak najszybszym wydaniem wobec jego osoby wyroku łącznego, jaki w sumie niesionej dolegliwości nie będzie pozostawał bardziej dolegliwy od zaskarżonego

wyroku łącznego Sądu Rejonowego, pozostaje wydanie orzeczenia w przedmiocie kary łącznej przez sąd odwoławczy. Uchylenie zaskarżonego wyroku we wskazanej wyżej części i przekazywanie sprawy do ponownego rozpoznania doprowadziłoby zdaniem sądu odwoławczego do niepotrzebnego przedłużania postępowania, które może zostać zakończone przed sądem odwoławczym.

Mając zatem okoliczności powyższe na względzie, Sąd Okręgowy w Gliwicach zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcia z punktów 3, 4, 5 6 i 7 zaskarżonego wyroku oraz orzekł o karze łącznej pozbawienia wolności powstałej z połączenia kar orzeczonych wyrokami wydanymi w sprawach Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 6 września 2010 roku (sygn. akt II K 600/09) oraz Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 13 kwietnia 2011 roku (sygn. akt II K 554/10).

Wymierzając karę łączną należy przede wszystkim oznaczyć granice, w których kara ta może być wymierzona (art. 86 k.k.). W przypadku kar pozbawienia wolności składających się na orzeczoną przez Sąd Okręgowy karę łączną granica kary łącznej możliwej do wymierzenia wynosiła od 8 miesięcy pozbawienia wolności (najwyższa z kar wymierzonych za zbiegające się przestępstwa) do 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności (suma zbiegających się i podlegających połączeniu kar). Wydając wyrok łączny, sąd orzekający nie jest uprawniony do ponownego rozważenia tych samych okoliczności, które legły u podstaw wymiaru kar w poprzednio osądzonych sprawach, lecz powinien rozważyć przede wszystkim, czy pomiędzy poszczególnymi czynami, za które wymierzono te kary, istnieje ścisły związek podmiotowy lub przedmiotowy, czy też związek ten jest dość odległy lub w ogóle go brak, a ponadto powinien rozważyć, czy okoliczności, które zaistniały już po wydaniu poprzednich wyroków, przemawiają za korzystnym lub niekorzystnym ukształtowaniem kary łącznej (Wyrok SN z dnia 1983.10.25 IV KR 213/83, OSNKW 1984/5-6/65).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Gliwicach poddał ocenie szereg okoliczności mających wpływ na wymiar kary łącznej. W pierwszej kolejności rozważył Sąd wzajemny związek pomiędzy pozostającymi w zbiegu przestępstwami i w przypadku czynów objętych wyrokami z których kary stanowią podstawę orzeczenia kary łącznej uznał zachodzące związki przedmiotowe pomiędzy tymi czynami za istotne. Przestępstwa bowiem przypisane skazanemu wyrokami wydanymi w sprawach II K 600/09 oraz II K 554/10 stanowiły każdorazowo czyny wyczerpujące znamiona z art. 207 § 1 k.k. z tym, że w przypadku czynu objętego wyrokiem wydanym w sprawie II K 600/09 kwalifikacja prawna przypisanego skazanemu przestępstwa obejmowała również przepis art. 157 § 2 k.k., co stanowi czynnik różnicujący kwalifikacje obydwu przestępstw. Inne pozostają także częściowo osoby pokrzywdzone tymi przestępstwami. Chociaż w obydwu przypadkach pokrzywdzonymi pozostają M. C. (1) i M. C. (2), to jednak czynem objętym wyrokiem wydanym w sprawie II K 600/09 pokrzywdzony został dodatkowo także P. C.. Znaczące pozostają także związki czasowe pomiędzy tymi czynami. Przestępstwo objęte wyrokiem wydanym w sprawie II K 600/09 popełnione zostało w okresie do dnia 25 czerwca 2009 roku, podczas gdy początek czynu za który A. C. został skazany wyrokiem w sprawie II K 554/10 przypada na dzień 11 grudnia 2009 roku. Przestępstwa te zostały popełnione umyślnie. Związki zatem przedmiotowe pomiędzy tymi czynami pozostają znaczące, choć zarówno w zakresie kwalifikacji prawnej czynów, jak i osób nimi pokrzywdzonych istnieją pomiędzy tymi czynami różnice rozluźniające te związki.

Wymierzając karę łączną Sąd zważył również okoliczności zaistniałe po skazaniu A. C., w tym w szczególności jego zachowanie w okresie odbywanej kary pozbawienia wolności. Pozytywnie w tym zakresie jawi się fakt kilkukrotnego nagradzania regulaminowego skazanego podczas odbywania kar pozbawienia wolności oraz brak karalności dyscyplinarnej. Skazany nie przynależy do subkultury przestępczej. Jego zachowanie w okresie odbywania kary pozbawienia wolności oceniane jest pozytywnie. Brał on udział w programie korekcyjno – edukacyjnym. Stopień jego demoralizacji określony został jako umiarkowany, a proces resocjalizacji przebiega pomyślnie. Korzystnie ocenić należy także brak konfliktów skazanego ze współosadzonymi oraz właściwy stosunek do przełożonych.

Stopień winy sprawcy oraz społeczna szkodliwość czynu nie mogą być okolicznościami rzutuującymi na wymiar kary łącznej, niewątpliwie natomiast Sąd wydający wyrok łączny winien kierować się dyrektywą prewencji generalnej i indywidualnej (Dariusz Kala, Postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego, Toruń 2003r., s. 105). Chodzi

tutaj zwłaszcza o to, aby właściwie ukształtowana kara łączna oddziaływała wychowawczo na sprawcę przestępstwa oraz odpowiednio chroniła obywateli przed niebezpieczeństwem ponownego dopuszczenia się zbrodni lub występku.

Decydujące znaczenie przy wymiarze kary łącznej ma zatem wzgląd na prewencyjne oddziaływanie kary, w znaczeniu prewencji indywidualnej i ogólnej. Fakt, iż był już A. C. dwukrotnie karany zanim dopuścił się przestępstw składających się na zbieg realny stanowiący podstawę orzekania o karze łącznej przez Sąd Okręgowy, przemawia przeciwko ukształtowaniu kary łącznej na zasadzie absorpcji. Pomimo zatem uprzedniego skazania za przestępstwa, w tym z art. 207 § 1 k.k., dopuścił się skazany po raz kolejny czynów wyczerpujących znamiona z art. 207 § 1 k.k.. Dodać jeszcze trzeba, że oprócz czynów składających się na zbiegi realne przestępstw stanowiące podstawę orzekania o karach łącznych w niniejszej sprawie dopuścił się A. C. czynu z art. 244 k.k. za który skazany został wyrokiem wydanym w sprawie II K 150/11. Popelnienie przez A. C. kolejnych przestępstw pomimo faktu, iż był on już uprzednio karany na kary pozbawienia wolności obciąża skazanego w sposób istotny. Uprzednia karalność na kary pozbawienia wolności nie spowodowała u A. C. pożądanej społecznie zmiany jego postawy wobec porządku prawnego. Fakt popelnienia przez skazanego czynów składających się na drugi ze zbiegów realnych, pomimo uprzedniego dwukrotnego skazania wpływa w sposób obciążający na wymiar orzekanej kary zwłaszcza w aspekcie tak istotnych dla jej wymiaru dyrektyw prewencji indywidualnej i generalnej. Ze względu na dyrektywy prewencji generalnej kilkakrotne popelnianie przez skazanego przestępstw nie może być ostatecznie w wyroku łącznym "nagradzane" orzekaniem kary łącznej przy zastosowaniu zasady absorpcji. Dlatego też pomimo istotnych związków podmiotowych i przedmiotowych pomiędzy przestępstwami objętymi zbiegiem realnym oraz pozytywnej opinii z zakładu karnego, dyrektywy prewencji generalnej i indywidualnej nie pozwalały w żadnej mierze na orzeczenie wobec skazanego A. C. kary łącznej na zasadach absorpcji. Mając całokształt tych okoliczności na względzie, w szczególności bliskie związki przedmiotowe i podmiotowe pomiędzy składającymi się na zbieg realny przestępstwami, a także pozytywną opinię o skazanym z zakładu karnego, Sąd Okręgowy ukształtował karę łączną w oparciu o zasadę bliską zasadzie absorpcji całkowitej orzekając wobec skazanego karę łączną 9 miesięcy pozbawienia wolności.

Ponieważ kara ta mogła zostać orzeczona z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, rozwadze poddał Sąd Okręgowy również możliwość warunkowego zawieszenia jej wykonania. Oceniając okoliczności sprawy w aspekcie możliwości orzeczenia wobec skazanego A. C. kary łącznej pozbawienia wolności z warunkowym jej zawieszeniem uznał sąd, iż brak jest podstaw do warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary łącznej. Nie pozwala na takie rozstrzygnięcie w ocenie Sądu dotychczasowa karalność skazanego, który pozostaje osobą kilkakrotnie karaną, a pomimo uprzedniego skazywania i orzekania wobec niego kar pozbawienia wolności nie zmienił on stosunku do porządku prawnego zwłaszcza, że przestępstwa składające się na zbieg realny będący podstawą orzekania o karze łącznej przez Sąd Okręgowy należą do grupy popelnianych już uprzednio przez skazanego przestępstw przeciwko rodzinie i opiece z użyciem przemocy. Żadna ze stosowanych wobec skazanego przed popelnieniem tych przestępstw dolegliwości nie spowodowała zmiany jego postawy. Orzeczone kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania nie osiągnęły oczekiwanego celu w postaci zapobieżenia ponownemu popelnieniu przez skazanego przestępstwa. Doszło także do zarządzenia ich wykonania. Stąd też tylko kara zapewniająca izolację skazanego zapewnić może osiągnięcie wobec niego celów kary. Znaczne nasilenie okoliczności obciążających w zakresie właściwości i warunków osobistych skazanego nie dało sądowi podstaw do przyjęcia, iż wymierzenie skazanemu kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania będzie wystarczające do osiągnięcia wobec niego celów kary, zwłaszcza zaś do zapobieżenia powrotowi do przestępstwa. Nie sposób bowiem wobec wskazanych wyżej okoliczności uznać za zasadną pozytywną prognozę kryminalną wobec skazanego, który dwukrotnie już skazywany uprzednio, w tym za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k., kolejny raz dopuścił się przestępstw wyczerpujących znamiona określone w tym przepisie. Inna niż pozbawienie wolności orzeczone bez warunkowego zawieszenia jej wykonania kara łączna nie jest zatem w stanie osiągnąć wobec skazanego celów kary.

Jednocześnie zwrócić trzeba uwagę na okoliczność, iż rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego nie niesie ze sobą wobec skazanego dolegliwości większej niż kary orzeczone wobec jego osoby zaskarżonym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego. Zmiana dokonana przez sąd odwoławczy nie pozostaje zatem dla skazanego niekorzystna, nie została ona dokonana wbrew kierunkowi środka odwoławczego. W odniesieniu do kary orzeczonej w punkcie 1 wyroku

łącznego Sądu Rejonowego w Gliwicach orzeczenie Sądu Okręgowego nie wywołało żadnych zmian. W zakresie natomiast pozostałych z kar, po wydaniu wyroku łącznego z uwzględnieniem korekty tego orzeczenia przez Sąd Okręgowy, wobec skazanego do wykonania pozostaje orzeczona wyrokiem Sądu Okręgowego kara łączna 9 miesięcy pozbawienia wolności oraz kara 12 miesięcy ograniczenia wolności zamieniona na karę pozbawienia wolności w wymiarze 6 miesięcy (sygn. akt II K 150/11). Suma tych kar wynosi zatem wobec skazanego 15 miesięcy pozbawienia wolności. Niezależnie od tego jaka metoda obliczenia kar pozbawienia wolności pozostałych do odbycia przez skazanego po wydaniu wyroku łącznego w kształcie określonym przez Sąd Rejonowy zostanie przyjęta (uwzględniająca przedawnienie wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem w sprawie o sygnaturze akt VII K 1025/09 i brak podstaw do jej objęcia karą łączną orzeczoną w punkcie 3 zaskarżonego wyroku lub też okoliczności tych nieuwzględniająca) orzeczenie Sądu Okręgowego stwarza dla skazanego sytuację korzystniejszą niż wynikająca z wyroku łącznego w kształcie nadanym mu przez Sąd Rejonowy przed zaskarżeniem tego wyroku apelacją.

Na poczet orzeczonej kary łącznej zaliczył sąd wynikające ze znajdujących się w aktach sprawy okresy rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawach z których kary podlegały łączeniu.

Wobec braku podstaw do objęcia karą łączną kar orzeczonych wobec skazanego w wyrokami Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 18 sierpnia 2009 roku (sygn. akt VII K 1025/09) oraz Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 1 marca 2011 roku (sygn. akt II K 150/11), na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył Sąd Okręgowy postępowanie o wydanie wyroku łącznego w zakresie kar orzeczonych tymi wyrokami. W punkcie 1.e) orzekł natomiast sąd odwoławczy dla porządku, że w zakresach nie podlegających łączeniu wyroki wskazane w punkcie 1 zaskarżonego wyroku oraz w punkcie 1.b) wyroku sądu odwoławczego podlegają odrębnemu wykonaniu. Nie znajdując natomiast podstaw do zmiany lub uchylecia wyroku Sądu Rejonowego w pozostałym zakresie, wyrok ten utrzymał Sąd Okręgowy w mocy. Uwzględniając aktualną sytuację majątkową skazanego pozbawionego wolności sąd odwoławczy zwolnił go od zapłaty wydatków postępowania odwoławczego obciążając nimi Skarb Państwa.